

ЕТИКЕТНИТЕ РЕЧЕВИ МОДЕЛИ В ОБУЧИТЕЛНИЯ ПРОЦЕС ПО ЧУЖД ЕЗИК¹

ЕЛЕНА ХАДЖИЕВА, РЕНИ МАНОВА

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

e_hadj@slav.uni-sofia.bg

r_manova@slav.uni-sofia.bg

Етикетните единици са фиксирани формули, които често се използват в разговорната реч. Познаването на акумулираното в тях аксиологическо и културно познание е значим компонент от комуникативната компетенция на чужденците, учещи български език.

Основната задача на настоящата статия е да опише добрите методически практики в процеса на преподаването на българските етикетни единици на чуждестранните студенти. За да се увери, че чужденците не само разбират етикетните формули, но също така знаят как да ги използват, преподавателят трябва да представя примерите в контекст и да използва автентичен илюстративен материал с цел да ускори процеса на приобщаването на студентите към новата езикова среда.

Ключови думи: речев етикет, чуждестранни студенти, комуникативна ситуация

ETIQUETTE PHRASES IN FOREIGN LANGUAGE ACQUISITION

ELENA HADZHIEVA, RENI MANOVA

SOFIA UNIVERSITY “ST. KLIMENT OHRIDSKI”

e_hadj@slav.uni-sofia.bg

r_manova@slav.uni-sofia.bg

Etiquette phrases are fixed formulae which both incorporate and reinforce common attitudes. They are frequently used in colloquial speech. The knowledge of the accumulated folk wisdom expressed in etiquette phrases and assumed to be known to all represents a significant component of the linguistic aspect of sociocultural competence. The main aim of this article is to represent the good methodological practices in teaching Bulgarian etiquette phrases to foreign students. To ensure that students not only understand, but also know how to use them, the teacher should present examples in context and real-life use based on authentic material, thus accelerating the process of acculturation to the new language environment.

Keywords: speech etiquette, foreign students, communicative situation

Според Общата европейска референтна рамка на езиците комуникативната компетентност включва комплекс от лингвистична, социолингвистична и прагматична компетентност. Лингвистичните маркери, означаващи социалните релации, са разнообразни в различните култури и се детерминират основно от няколко групи фактори, сред които роднински отношения, степен на близост между комуникаторите, стилистичен регистър на текста, в който са употребени (CEFR 2001: 119). Сред тези маркери се нареждат:

- поздрави при пристигане, при запознанство и представяне, при приключване на комуникацията;
- обръщения (официални, неофициални);
- конвенции при вземането на думата;
- експлетивни изрази (възкличания).

За чужденеца в новата езикова и културна среда е от първостепенно значение да се снабди с лексикален ресурс, който да му осигури адекватно общуване с околните и пълноценно включване в най-разнообразни социални дейности. При изучаването на българския език като чужд редица наблюдения потвърждават факта, че „по-доброто усвояване на езиковите умения у обучаваните кореспондира с по-доброто ориентиране в сферата на национално специфичната култура на общуване в чуждата среда, каквато е за тях българската“ (Хаджиева/Hadzhieva 2014: 7).

Етикетните формули и фразеологичните единици са маркери на разговорната практика. Тяхното усвояване и адекватно използване спрямо комуникативната ситуация е свидетелство за високо равнище на социокултурна и комуникативна компетентност.

В чуждоезиковите методики особено място заема категорията *социален дейксис*. Социалният дейксис включва титли, звания, обръщения и маркира отношенията между говорещ и възприемащ в процеса на комуникацията. Най-често се използват специални етикетни и звателни формули, както и местоименни форми.

Изследователите (Hatch 1992: 221) (Levinson 1983: 90) говорят за два типа социален дейксис:

- показващ ранг, чин или звание (absolute);
- показващ връзки и отношения (relational).

Социалният дейксис, показващ ранг, чин или звание (absolute), включва форми, изцяло свързани със социалната роля, която адресатът изпълнява. Например в английския език *Your Honour* (*Ваша чест*); *Mr. President* (*Господин Президент*). Хач подчертава, че когато използваме такива обръщения, обикновено се обръщаме към институцията, а не към личността (Hatch 1992).

Социалният дейксис, показващ връзки и отношения (relational), се характеризира с означаването на личностите с оглед на техните връзки с го-

ворещия, а не с оглед на мястото им в обществената йерархия. Важността на този тип дейксис изпъква при изучаването на чужд език, защото усвояването на културния код, на първо място, включва запознаване с моделите на номинация на семейни роли и лични взаимоотношения.

Е. Хач дава примери с японския език, където има специални форми за обръщение в семейството. Ако някой говори за баща си, ще употреби формата *chi-chi*. Ако обаче говорещият споменава бащата на своя събеседник, ще употреби *otosan* или *oto-sama*, които носят допълнителна конотация – уважително отношение.

Левинсън отбелязва, че социалният дейксис се маркира по разнообразни начини: с частици в тамилски (Индия, Шри Ланка) или чрез прозодични средства в целталски (маянски език) (Levinson 1983: 92–93).

Според П. Кордер ключова дейност при конструиране на дизайн за учене се явява подборът на теми според интересите и целите на обучаваните. Той се опира на дизайн, създаден за Edinburgh English Course, който обхваща четири основни тематични ядра, присъстващи в рамките на тригодишен курс на обучение (Corder 1975: 318):

1. Лични взаимоотношения в семейството и между приятели;
2. Социална интеракция и обществени дейности;
3. Културен живот, традиции и обичаи;
4. Околна среда, наука и технологии.

Първите две тематични ядра от представения списък включват усвояването на маркерите на категорията *социален дейксис*.

Предложеният от П. Кордер методически модел може да се приложи към българския език. За чужденеца е от първостепенно значение да се снабди с лексикален запас, който да му осигури адекватно общуване с околните и пълноценно включване в най-разнообразни социални дейности, както и да го улесни при работата му с различни типове текстове, функциониращи в разнообразни комуникативни сфери.

Правени са изследвания, описващи сходствата между комуникативните събития в отделните езици, като се е стигнало до извода, че те имат определен тип структура (например инвариантната структура на комуникативното събитие *поздрав* се състои от *поздрав* + *съответен поздрав* + *мост към следващата част на изказването*). Подобни изводи са важни за изработването на цялостна методическа телеология и адекватен обучителен дизайн при преподаването на чужд език.

Първо, следва да се изясни какво ще се разбира под комуникативно събитие. Комуникативното събитие включва не само изказването, а и цялостната интеракция. Например при правенето на комплимент не се разглежда само речевият акт *експресив* (*харесвам / не харесвам*), а комуникативният обмен като цяло. Изследването на комуникативното събитие засяга начина, по който функциите на речевия акт биват реализирани в по-големи текстови единици (Thornbury 2005: 60).

Всяка основна функция на речевия акт като компонент от комуникативното събитие може да бъде разделена от своя страна на определен брой субфункции. Прилагайки изследването на типовете речеви актове към езиковото преподаване, Съветът на Европа създава учебен план, който има понятийно-функционален характер (van Ek 1976).

Социализирането включва поздравяване, разделяне след среща/сбогуване, представяне, привличане на вниманието, поздравления, тостове, етикетни формули при хранене като *Добър апетит!* и е част от споменатата понятийно-функционална рамка на Съвета на Европа чрез реализация на речевия акт *директив*. Директивите са речеви действия, с които говорещият изразява подбуда към действие на друго лице. Глаголите, които имат подобно илокутивно съдържание, са: *заповядавам, нареждам, поръчвам, моля, поканя, посъветвам*, както и техните непрефигирани корелати (Влахова/Vlahova 2000: 82).

Нека разгледаме като пример следното изказване:

Здрасти, Иване, как си?

Поздравът съдържа следната имплицитна информация: *кажи ми как си*, т.е. **приканвам те, моля те** да ми кажеш как си.

И така, комуникативното събитие *социализиране* може да има няколко социални функции, като включва обръщения и титли – елементи от категорията *социален дейксис*:

- Спомага за установяване на контакт и подпомага плавния преход от поздрава към първата тема на разговора.
- Съдейства за последващо сътрудничество в акта на комуникация.
- В зависимост от избора на конкретен поздрав може да се съди за социалната дистанция между участниците в общуването.

Усвояването на тези функции е неотменима част от първите езикови стъпки на чужденеца, изучаващ български език. Затова е важно обучаваните да бъдат запознати с конвенциите на общуването, както и с експонентата на комуникативните функции (езиков образец, онагледяващ изпълняването на комуникативната функция). Най-често за обучителни цели се използват по-общии потенциални комуникативни функции като *оплакване, търсене на информация, изразяване на симпатия* и т.н. (Scrivener 2004: 223).

В българския език поздравът включва обръщение (често пъти присъства титлата на лицето, към което се обръщаме). Обръщението „може да носи допълнителна информация за ситуацията на общуване (официална/неофициална), за социалната дистанция между говорещите, за персоналните и социалните характеристики на комуникантите като пол, възраст, професия и т.н.“ (Хаджиева/Hadzhieva 2014: 29).

Едно и също обръщение в различен контекст може да има различна смислова отсянка и това затруднява перцепцията на цялостното изказване от страна на чужденците. Например²:

1. *Слушай, пиленце, грижи се за своето гнезденце и остави сериозните работи на мен!* (Иронично се изразява превъзходство над събеседника.)
2. *Пиленце мамино, много си сладичко!* (Изразява се гальовно отношение.)

Освен това за българския език е типично т.нар. обратно обръщение. Например, когато с *мама* майката означава детето си, с *чичовото* чичото означава племенника си и т.н.³

Особено внимание напоследък се отделя на социо- и интеркултурния контекст в обучението по чужд език, като взаимодействието между език и култура се определя като образователна политика, залегнала в основата на межкултурното общуване и процесите на глобализация на съвременното общество. Межкултурната компетентност включва освен знанията, свързани с моделите на общуване в чуждата езикова среда, също и уменията за практическото им прилагане. Дали даден модел на общуване е допустим, или подходящ за дадена комуникативна ситуация, дали се харесва, или не – това зависи от индивидуалното възприятие на отделната личност и представителството на собствената му култура. Така изграждането на межкултурна компетентност има съществена роля за възпитаването на толерантност по отношение на различието на духовните ценности, изразяващи се в културните специфики на отделните общества. Усвояването на речевите етикетни единици и нормите на поведение в чуждата култура е базисът на отворения межкултурен диалог, без който е невъзможно пълноценното общуване в различните сфери на личния и обществения живот.

Първите стъпки на чужденците са свързани с изучаването на етикетните речеви формули за *поздрав*, *молба* и *извинение*.

Следва да се отчита дали тези етикетни формули имат съответствия в майчиния език. Особени трудности биха се проявили при липсата на еквиваленти. А. Баранов и Д. Доброволски поставят въпроса за транслатологията при фразеологизмите и етикетните формули. Авторите представят *пълните еквиваленти*, които по дефиниция са „еднакви по значение, вътрешна форма, а също така и по отношение на синтактичната и лексикалната структура“ (Баранов, Добровольский/Baranov, Dobrovol'skiy 2013: 205).

Открити са и случаите на *частична еквивалентност*, при които в отделните езици съществуват сходни фразеологизми и етикетни единици, като е налице модифициране на вътрешната форма. Например фразеологизмът в руския език *встать не с той ноги*, който в английския език има следната форма: *to get out of bed on the wrong side*. Фразеологичното значение обаче е еднакво, въпреки че конституиращите компоненти не са еднакви.

А. Баранов и Д. Доброволски отбелязват, че голяма част от фразеологичния и етикетния фонд на езика спада към т.нар. *безеквивалентни изрази*. Авторите подчертават, че фразеологизмът (или етикетната единица) може да се преведе на друг език, но по описателен път, като се губят в го-

ляма степен експресивният характер и стилистичната окраска. Примерът, който дават, е от руски език: *объяснить на пальцах*. На английски изразът може да се преведе с *to explain as simply as possible*, т.е. ‘нещо, което бива обяснено по най-лесния и по най-достъпния начин’.

Подобна класификация, разбира се, има условен характер, но целта е да бъдат обхванати основните положения и да се систематизира езиковият материал с оглед на критериите.

Проведеното проучване сред напреднали англоговорещи чужденци⁴, изучаващи български език, показва, че в английския език *липсват еквиваленти* на следните единици:

Пример 1: *Хайде!* (вм. *Движдане!*) Няма лексикален еквивалент, а семантично най-близкият вариант е *Cheers! Cheerio!*

Пример 2: *Какво правиш?* (вм. *Здрасти!*) Няма лексикален еквивалент – семантично най-близкият вариант е *Hi!*

Пример 3: *Как е/си?* (вм. *Здрасти!*) Няма лексикален еквивалент – семантично най-близкият вариант е *Hi!*

Пример 4: *Заповядайте!* Няма пряк лексикален еквивалент. Употребата на английския вариант зависи изцяло от конкретната речева ситуация: *Please come in!*

Още по-интересни са онези случаи, при които се наблюдава *частична еквивалентност на етикетните фрази:*

Пример 1: *Привет!* Частично еквивалентен израз, тъй като българската лексема съдържа степен на приповдигнатост, неприсъща за неутралното *Hi*.

Пример 2: *Извинете!* / *Извинявайте!* В английски не се прави разлика в степента на императивност, която в български се изразява със свършен/несвършен вид на глагола в повелителна форма.

Пример 3: *Позволете да се извиня!* Няма пряк лексикален или семантичен вариант; *Please excuse me*.

Пример 4: *Искам да се извиня!* В английския език се употребява условно наклонение, което отразява йерархичността на взаимоотношенията между събеседниците: *I would like to apologize*.

Пример 5: *Моля, влезте / седнете / съблечете се!* В английски не се прави разлика в степента на императивност, която в български се изразява със свършен/несвършен вид на глагола в повелителна форма: *Please come in / sit down / undress!* Трябва да се вземе предвид и *tu/vie*-разделението.

Пример 6: *Каним Ви най-учтиво (най-любезно)...* Няма пряк лексикален еквивалент. Семантично най-близкият вариант е: *Would you please... Would you be so kind as ...* Двата израза са близки, но в българския език липсва условността на английския.

Пример 7: *Бихме искали да Ви поканим ... Най-учтиво (любезно) Ви каним ...* Изразите са почти идентични с изключение на изписването на

главна/малка буква, което не е присъщо за английския език: *We / I would like to invite you...*

Пример 8: *Заповядай, влез!* Поради липсата на *tu/vie*-разделение в английския език по-трудно се усеща неформалността на *tu*-формата: *Please come in!*

Пример 9: *Разполагай/те се удобно! Чувствай/те се като у дома си!* Поради липсата на *tu/vie*-разделение в английския език по-трудно се усеща неформалността на *tu*-формата: *Make yourself at home / comfortable!*

Пример 10: *Моля те ...* Тъй като *please* не може да се спряга като глагол, в английския вариант липсва неформалността на българския израз: *Please....*

Пример 11: *Хайде, моля ти се ...* Тъй като *please* не може да се спряга като глагол, в английския вариант липсва неформалността на българския израз: *Come on please....*

Редица граматични, културни и социокултурни фактори детерминират употребата на етикетните единици.

Наблюденията върху корпуса на речта на чужденците показва, че за западната група (англоговорещи) първоначално се явява трудна за възприемане семантичната разлика в императивната форма от несвършен вид на глагола и съответната форма от свършен вид, напр. *сядай* и *седни*, *ставай* и *стани*. Чужденецът, чувайки тези обръщения за пръв път, е възможно да не усети разликата между почти грубото и строго *ставай* и неутралната повелителна форма *стани*.

Друг пример за това е липсата на *tu/vie*-разделение в английския език. Англоговорещият, изучаващ български език, а и други езици, притежаващи *tu/vie*-разделението, може да попадне в много неловки ситуации на нежелана неформалност или формалност.

Друг пример за липсата на еквивалентност между езиците в тази област е честата употреба на *please* в английския език и британската култура (в по-малка степен в американската култура).

Употребата на лексемата *please* има за цел, от една страна, да предразположи събеседника и да покаже скромността на говорещия и желанието му да бъде харесан или одобрен. От друга страна, тя може да бъде употребена и с цел дистанциране между участниците в разговора. Това се нарича *положителна* и *отрицателна вежливост* (виж по-долу).

В българския език съществуват и други морфологични и лексикални средства, които могат да бъдат използвани с тази цел. Например:

Положително:

Английски – *One ticket for Varna, please.*

Български – *Едно билетче за Варна.*

Умалителната форма показва неформалност и сближава събеседниците, тя е със семантика и речева функционалност, подобни на *please*.

Отрицателно:

Английски – *Please leave!*

Български – *Излезте, ако обичате!*

Тук двете форми са по-близки и формални.

Индиректната молба с модалния глагол *can* се характеризира с изключително честа употреба от страна на носителите на английския език. Очакваната реакция е като при учтива молба или индиректен императив.

Българският еквивалент обаче се отличава с друга лексикална форма, например:

Би ли ми донесъл(ла) парче торта?, което, преведено буквално като *Would you bring me a piece of cake?*, ще звучи грубо и заповеднически на английски.

При проведеното проучване ролята на преподавателя е да провокира ситуации от типа обръщения към непознати, към по-възрастни; пожелания за рожден ден, за приобщаване към приятелска група; интервю за работа; в офис, в ресторант, в магазин и др. Респондентите, участници в изследването, са 25 напреднали чуждестранни специализанти (ниво Б2), представители на балканската група (майчин език гръцки) и на славянската група (майчин език полски).

Следващите примери онагледяват използването на българските етикетни формули от страна на чужденците и са представени в автентичен вид.

Примери със ситуации, съставени от студентите с майчин език гръцки:

Ситуация № 1

– *Моля да ме извините, че ще закъснея. За съжаление, няма да пристигна навреме.*

– *Не се притеснявай, всичко е ок.*

Ситуация № 2

– *Здрасти!*

– *Заповядай! Чувствай се като у дома си!*

– *Мерси!*

Ситуация № 3

– *Бихте ли могли да ми сервирате вино?*

– *Абсолютно.*

– *Мерси!*

– *Наздраве!*

Ситуация № 4

– *Склонни ли сте да хапнем суши?*

– *Да, разбира се.*

Примери със ситуации, съставени от студентите с майчин език полски:

Ситуация № 5

– **Моля да ме извините! Бих искала да попитам** дали мога да моля стая с гледка на морето?

– **За съжаление**, в този момент няма свободни стаи с такава гледка.

– Ооо бихте ли могли да ми дадете стая с балкон?

– Да, абсолютно, всяка стая има балкон. Това е ключ за стаята, запоядайте! **Чувствай се като у дома си!**

– Благодаря Ви много. Имам още един въпрос. **Склонни ли сте да ми поръчате таксито?**

– Да, разбира се.

Ситуация № 6

Чавдар влиза в къщата на Аспарух.

Чавдар: Здравсти (събува обувките си).

Аспарух: Здравсти! **За съжаление**, няма да ти дам пантофи, защото нямам нито един свободен чифт. Моля, **чувствай се като у дома си!**

– Мерси.

Ситуация № 7

Чавдар се качи в таксито.

– Здравейте! **Бихте ли могли да ме заведете на булевард Мария Луиза 15.**

– **Абсолютно.**

Ситуация № 8

Чавдар влизайки в асансьора, без да иска, настъпи на крака една жена.

– Господине, **склонни ли сте да си отдръпнете крака?**

– **Моля да ме извините.**

Може да се опишат следните отклонения в представените ситуации:

✓ Ситуация № 3 представя пример за неадекватно използване на етикетната единица *абсолютно*. Ако възприемем, че това е ситуация в ресторант, отговорът на сервитьора би бил: *Разбира се, сега ще Ви наляя*. Ситуация № 7 е сходна: отговорът на шофьора би следвало да бъде *Разбира се, ще Ви закарам*.

✓ Наблюдава се устойчивата грешка да не се използва правилно единицата *Склонни ли сте да...?* (ситуации № 4, 5, 8).

✓ Неправилно е употребен изразът *Чувствай се у дома си*, не се отчита елементът учтивост, би следвало да е в мн. ч. (ситуация № 5).

Традиционно културата на общуване се свързва с нравствени понятия като *вежливост, уважение, добронамереност, уместност*. Нейното про-

явление – културата на речта – предполага спазването на определени езикови норми и предписания, а също и използването на подходящи езикови средства (етикетни формули), съобразени с условията на съответната комуникативна ситуация.

Една от целите на чуждоезиковото обучение е постепенното изграждане в съзнанието на обучаваните на концептите за чуждата култура на общуване и усвояването на езиковите модели на етикетното поведение. По този начин се формира езиковоетикетната компетентност.

БЕЛЕЖКИ / NOTES

¹ Статията се реализира по проект „Български език като чужд. Типове грешки при създаване и превод на текст“, № 80-10-51/10.04.2019 към ФНИ СУ „Св. Климент Охридски“. Изказваме благодарност за финансовата подкрепа.

² Примерите са от Българския национален корпус – В: *Департамент за компютърна лингвистика* </ <http://search.dcl.bas.bg/> > [прегледан 19.04.2019].

³ Повече за тази типологична черта на българския език вж. Ницолова 2008:40.

⁴ Примерите са по Хаджиева 2015.

ЛИТЕРАТУРА

- Баранов, Добровольский 2013: *Баранов, А., Д. Добровольский*. Основы фразеологии. Краткий курс. Москва, Наука Флинта.
- Влахова 2000: *Влахова, Р.* Монофонична и полифонична реч. София, „Сема РШ“.
- Ницолова 2008: *Ницолова, Р.* Българска граматика. Морфология. София, УИ „Св. Климент Охридски“.
- Хаджиева 2014: *Хаджиева, Е., Р. Влахова, А. Асенова, Й. Велкова, В. Шушлина*. Как се общува на български? София, Гутенберг.
- Хаджиева 2015: *Хаджиева, Е., Р. Влахова, Т. Шопов, В. Шушлина, Р. Манова, Д. Мосън, П. Тодоров*. „Европейско образование и съвременност“ по изследователския проект, ФСлФ – Европейските образователни политики в обучението по съвременни езици. Класически модели. Иновативни практики, договор № 40/03.04.2015 г. – В: *Littera et Lingua*. Електронно списание за хуманитаристика, Littera et Lingua Series Dissertationes 8. <http://slav.uni-sofia.bg/naum/liliseriess/diss/2015/8>.
- CEFR 2001: Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. Cambridge, Cambridge University Press.
- Corder 1975: *Corder, P.* Introducing applied linguistics. London, Penguin UK.
- Hatch 1992: *Hatch, E.* Discourse and language education. Cambridge, Cambridge University Press.
- Levinson 1983: *Levinson, St.* Pragmatics. Cambridge, Cambridge University Press.
- Scrivener 2004: *Scrivener, J.* Learning teaching. London, Macmillan.
- Thornbury 2005: *Thornbury, S.* Beyond the sentence. Introducing discourse analysis. London, Macmillan.

Van Ek 1976: *van Ek, J. A.* The threshold level for modern English teaching in schools. London, Longman.

REFERENCES

- Baranov, Dobrovolskii 2013: *Baranov, A., D. Dobrovolskiy.* Osnovy frazeologii. Kratkii kurs. Moskva, Nauka Flinta.
- CEFRL 2001: Common European framework of reference for languages: learning, teaching, assessment. Cambridge, Cambridge University Press.
- Corder 1975: *Corder, P.* Introducing applied linguistics. London, Penguin UK.
- Hadzhieva 2014: *Hadzhieva, E., R. Vlahova, A. Asenova, Y. Velkova, V. Shushlina.* Kak se obshtuva na balgarski? Sofia, Gutenberg.
- Hadzhieva 2015: *Hadzhieva, E., R. Vlahova, T. Shopov, V. Shushlina, R. Manova, D. Mosap, P. Todorov.* „Evropeysko obrazovanie i savremennost“ po izsledovatel'skiya proekt, FSIF – Evropeyskite obrazovatelni politiki v obuchenieto po savremenni ezitsi. Klasicheski modeli. Inovativni praktiki, dogovor № 40/03.04.2015 g. – In: *Littera et Lingua.* Elektronno spisanie za humanitaristika, Littera et Lingua Series Dissertationes 8. <http://slav.uni-sofia.bg/naum/lili/series/diss/2015/8>.
- Hatch 1992: *Hatch, E.* Discourse and language education. Cambridge, Cambridge University Press.
- Levinson 1983: *Levinson, St.* Pragmatics. Cambridge, Cambridge University Press.
- Nitsolova 2008: *Nitsolova, R.* Balgarska gramatika. Morfologiya. Sofia, UI „Sv. Kliment Ohridski“.
- Scrivener 2004: *Scrivener, J.* Learning teaching. London, Macmillan.
- Thornbury 2005: *Thornbury, S.* Beyond the sentence. Introducing discourse analysis. London, Macmillan.
- Van Ek 1976: *van Ek, J.A.* The threshold level for modern English teaching in schools. London, Longman.
- Vlahova 2000: *Vlahova, R.* Monofonichna i polifonichna rech. Sofia, „Sema RSh“.

✉ Проф. д-р Елена Хаджиева

✉ Гл. ас. д-р Рени Манова

Катедра по български език като чужд, СУ „Св. Климент Охридски“
София 1504, бул. „Цар Освободител“ 15

✉ Prof. Elena Hadzhieva, PhD

✉ Assist. Prof. Reni Manova, PhD

Department Bulgarian as a Foreign Language
Sofia University “St. Kliment Ohridski”
15 Tsar Osvoboditel, Sofia 1504, Bulgaria

Публикувано: 30 декември 2019